

Mest udbredte udviklingsforstyrrelse er også den mindst kendte – indtil nu

Forskere anslår, at 7 % af alle børn, unge og voksne lever med den alvorlige sproglige udviklingsforstyrrelse DLD. Det svarer til 400.000 danskere, hvilket er flere, end der er ramt af ordblindhed. En tidlig indsats er af afgørende betydning, og her kan LearnLabs DLD opsporings- og indsatsmodel være en vigtig del af løsningen. Børne- og undervisningsministeren vil nu have øget fokus på sprogforstyrrelser.

Af *Ethel Hansen*,
grundlægger af *LearnLab*
og *DLD lobbyist*

Fokus på DLD sprogforstyrrelse

Den 5. januar blev Danmarks DLD dag. Denne dag satte DR nemlig fokus på lidelsen både på TV, i radio og på dr.dk.

I TV-Avisen blev der bragt et indslag om 17-årige Gabriel, der fortalte om, hvordan hans liv som barn og ung i folkeskolen har været med en sproglig udviklingsforstyrrelse, der – i den bedste mening – er blevet forsøgt behandlet som ordblindhed. Først da Gabriel kom på ordblindeefterskolen St. Andst og dér mødte lektor ph.d. Rikke Vang Christensen fra Københavns Universitet, blev det klart, at Gabriels lidelse er den udviklingsmæssige sprogforstyrrelse DLD.

Allerede i 2019 er den udviklingsmæssige sprogforstyrrelse DLD – Developmental Language Disorder – kommet på WHO's reviderede version af sygdomsklassifikationen ICD-11. ICD-11 trådte i kraft den 1. januar 2022. DLD optræder nu på linje med ordblindhed og øvrige kendte lidelser som ADHD, autisme m.fl. Sundhedsdatastyrelsen oplyser, at den nye version af WHO's internationale klassifikation af sygdomme og andre helbredsrelaterede tilstande, ICD-11, i de kommende år skal udrolles i det danske sundhedsvæsen.

Rikke Vang Christensen, der er blandt de få danskere, som forsker i sprogsvækheder og DLD

hos børn, beskriver forstyrrelsen således:

” Ved ordblindhed har man svært ved at forarbejde lyd. Det kan børn med DLD også have. Men udover det så har børn med DLD også svært ved at forstå sætninger, at hive budskaber ud af tekster og at huske ord. Så DLD er endnu mere indgribende i hverdagen.”

Kend tegnene på DLD

Rikke Vang Christensen forklarer DLD som *”et medfødt, mindre talent for sprog”* og nævner følgende tegn på DLD:

- Barnet er ukoncentreret
- Barnet udtrykker sig upræcist, når han/hun bliver spurgt
- Barnet deltager ikke særlig aktivt i gruppearbejde
- Barnet forstår ikke, hvad han/hun skal gøre i stillede opgaver
- Barnet har læseforståelsesvanskeligheder
- Barnet har vanskeligt ved at huske ord og fagbegreber.

DRs dækning af DLD var også ny viden for Børne- og undervisningsminister Pernille Rosenkrantz-Theil (S), og derfor er det først nu, at der kommer fokus på emnet:

//

Det her er en problemstilling, der befinder sig i hvert eneste klasselokale gennemsnitligt i Danmark. Derfor er det selvfølgelig noget, vi skal ind og have en langt større viden om, end vi har i dag. Ministeriet vil i første omgang få udbredt viden til lærerne ude på skolerne og derefter begynde med pilotforsøg for at finde ud af, hvordan de her børn kan få den bedst mulige undervisning. Hele målet er, at vi skal blive lige så gode til at håndtere sprogforstyrrelser, som vi efterhånden er blevet til at håndtere ordblindhed.

Børne- og undervisningsminister
Pernille Rosenkrantz-Theil

Den tidlige indsats er afgørende

Allerede inden et barn fylder 2 år, kan de første tegn på mistanke om DLD vise sig, og derefter bliver tegnene flere og tydeligere, indtil barnet begynder i skole. Tidlig opsporing af DLD, allerede i dagtilbud, gør en stor forskel for et barn med DLD – både i skoleregi, ungdoms- og voksenlivet.

DLD kan ikke "læres" væk. Men ulemperne kan mindskes gennem tidlig opsporing og målrettet sproglig støtte fra det pædagogiske personale allerede i vuggestue, dagpleje og børnehave. Endvidere gør det en stor forskel for børn med DLD, at de oplever sammenhængende overgange, tæt samarbejde med skolen og hjælp fra professionelle logopæder.

"Den manglende opmærksomhed på de ældre børn er særdeles uheldig, for (udviklingsmæssige) sprogforstyrrelser indebærer forholdsvis højt risiko for vedvarende læsevanskeligheder, lave karakterer og manglende uddannelse.

Også arbejdsløshed og social isolation samt dårlig mental sundhed i form af fx depressions- og angstsymptomer er hyppigere blandt unge og voksne med sprogforstyrrelser. Både for det enkelte barn og familie og for

samfundet er der altså tale om forstyrrelser, der kan have vidtrækkende konsekvenser".

Børn med (udviklingsmæssige) sprogforstyrrelser – ord er vigtige
Rikke Vang Christensen 03.2018

LearnLabs model kan opspore mistanke om DLD

Hos LearnLab – Danmarks største portal om børns udvikling – vakte det stor begejstring, da DR satte fokus på DLD. LearnLab har nemlig siden 2019 arbejdet på at formidle viden om DLD og har i den forbindelse udviklet en unik "DLD opsporings- og indsatsmodel" med 120 indikatorer på DLD. Modellen er udviklet efter inspiration fra logopæd Ninna Klarlund Kramer og funderet på måneders gennemgang af såvel dansk som international forskning. Rikke Vang Christensen har bidraget med tre videoer, hvor hun formidler sin forskning om DLD.

På LearnLabs hjemmeside www.learnlab.dk har forældre, professionelle med ansvar for børns udvikling i 0-6-årsalderen, lærere og øvrige interesserede fri adgang til viden om DLD, og hvordan børn med DLD kan hjælpes til et bedre liv.

På hjemmesiden kan professionelle også få adgang til Kompetencehjulet, der er LearnLabs red-

skab til dagtilbud - et helhedsorienteret koncept til dagtilbudsområdet 0-6 år (dagpleje, vuggestue og børnehave), der understøtter det pædagogiske arbejde med læreplanen og udvikling af stærke læringsmiljøer. Kompetencehjulet er et redskab til observations, vurdering og indsats, der synliggør børnenes læring og udvikling – og dermed om barnet er i god udvikling eller der er grund til bekymring.

Mere viden om DLD:

Viden om læsning - [læs artiklen her](#)

LearnLabs hjemmeside: www.learnlab.dk

Radld's hjemmeside (engelsk) : www.radld.org

[Se en kort video om DLD her](#)

Om Kompetencehjulet

I samarbejde med Professionshøjskolen UCN indledte LearnLab i 2006 forskningsprojektet "Nye briller i det pædagogiske arbejde" støttet af daværende Familie- og Forbrugerstyrelsen. Projektet blev succesfuldt afsluttet i 2009 med en præsentation af "**Kompetencehjulet**", hvor nyere, anerkendt forskning og teori om børns udvikling fra 0-6 år er samlet i en *helhedsorienteret udviklingsbeskrivelse*, der omfatter alle temaer i den pædagogiske læreplan.

Udviklingsbeskrivelsen er fundamentet for Kompetencehjulet, der er et digitalt redskab til observation, opsporing og indsats. Kompetenceprofilen synliggør barnets udvikling og udbytte af det pædagogiske læringsmiljø, barnets nærmeste udviklingszone og markører, der bør give anledning til at kontakte PPR, logopæder, ergo- og fysioterapeuter med henblik på tidlig opsporing.

I 2010 tog de første kommuner Kompetencehjulet i brug, og i dag anvendes konceptet af kommunale og private dagplejer, vuggestuer og børnehaver landet over. Konceptet udvikles fortsat og LearnLab tilbyder i dag en række faglige it-redskaber til dagtilbudsområdet 0-6 år.

LearnLab

Sammen skaber vi en stærkere fremtid